

Comentariul operei Patul lui Procust scrisa de Camil Petrescu-prima parte

In cateva articole teoretice, cu precadere in Noua structura si opera lui Marcel Proust, Camil Petrescu afirma conceptia sa despre roman. Omniscienta auctoriala, apanajul prozatorilor anteriori, trebuie depasita, pentru ca acestia ne ofera doar "o propunere de realitate", realizand prin roman "o construire rationalista, deductiva, apodictica, tipizanta". In opozitie cu vechea conceptie despre scris, autorul propune, in spiritul metodei proustiene de creatie, o opera autentica, girata de experienta personala: "Sa nu descriu decat ceea ce vad, ceea ce aud, ceea ce inregistreaza simturile mele, ceea ce gandesc eu [subl. In text]... Aceasta-i singura realitate pe care o pot povesti... Din mine insumi, eu nu pot iesi... Orice as face, eu nu pot descrie decat propriile mele senzatii, propriile mele imagini. Eu nu pot vorbi onest decat la persoana intai..."

Asadar, pentru Camil Petrescu romanul trebuie sa fie, la o prima analiza, experienta personala, traita la cel mai inalt grad de tensiune, o permanenta raportare la eul naratorului, la constiinta sa. Iata de ce, in cazul lui, toata personalitatea autorului - spirit lucid si intransigent, polemic si noocratic, ardent si vibrant -, coboara in opera si da romanului romanesc modern doua creatii novatoare si, in acelasi timp, durabile.

Patul lui Procust apare in luna februarie a anului 1933 la Editura Nationala-Ciornei, intr-un context literar propice romanului: in anul amintit apar cateva titluri de referinta ale genului in literatura romana.

Dupa Liviu Calin (vezi Note si variante la Camil Petrescu, Opere, III, 1981), autorul "ar fi reflectat in paralel, pe durata a peste un deceniu, la ambele romane", iar formele de inceput ale Patului lui Procust ar putea fi considerate paginile unei nuvele, Contesa bolnava, ramasa in manuscris si datata "Timisoara, 1922". Un alt moment interesant in devenirea romanului va fi declansat de un incident cu urmari fericite: in 1926 Camil Petrescu conducea - si o scria aproape singur - revista "Cetatea literara", in al carei numar din 19 decembrie 1925, in locul unei promise dar neonorate colaborari a lui Liviu Rebreanu, va publica o scrisoare semnata Doamna T., intitulata In loc de ora ceaiului, urmata de altele doua, la scurt interval. Camil Petrescu va destainui mult mai tarziu paternitatea scrisorilor si ele vor constitui partea de inceput a viitorului sau roman.